Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

10. aprill 2012 *

Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala — Määrus (EÜ) nr 810/2009 — Ühenduse viisaeeskiri — Artiklid 21 ja 34 — Siseriiklikud õigusnormid — Kolmandate riikide kodanike ebaseaduslik sissetoomine liikmesriigi territooriumile — Pettuse teel saadud viisad — Kaasaaitaja kriminaalkaristus

Kohtuasjas C-83/12 PPU,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Bundesgerichtshofi (Saksamaa) 8. veebruari 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 17. veebruaril 2012, kriminaalasjas

Minh Khoa Vo

süüdistuses,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees J. N. Cunha Rodrigues (ettekandja), kohtunikud U. Lõhmus, A. Rosas, A. Ó Caoimh ja C. G. Fernlund,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: ametnik K. Malacek,

arvestades eelotsusetaotluse esitanud kohtu 8. veebruari 2012. aasta taotlust, mis saabus Euroopa Kohtusse 17. veebruaril 2012, lahendada eelotsusetaotlus Euroopa Kohtu kodukorra artikli 104b alusel kiirmenetluses,

arvestades teise koja 28. veebruari 2012. aasta otsust see taotlus rahuldada,

arvestades kirjalikus menetluses ja 22. märtsi 2012. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— M. K. Vo, esindaja: *Rechtsanwältin* K. Beulich,

— Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof, esindajad: K. Lohse ja P. Knauss,

— Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja N. Graf Vitzthum,

— Kreeka valitsus, esindaja: T. Papadopoulou,

— Euroopa Komisjon, esindajad: G. Wils ja W. Bogensberger,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

olles ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määruse (EÜ) nr 810/2009, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri (ELT L 243, lk 1), artikleid 21 ja 34.

2 Taotlus on esitatud M. K. Vo suhtes algatatud kriminaalasja raames, milles viimane on süüdi mõistetud selliste kolmandate riikide kodanike Saksamaa territooriumile sisenemisele kaasaaitamises, kes on saanud viisad pettuse teel.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Viisaeeskiri

3 Viisaeeskirja põhjendus 3 on sõnastatud järgmiselt:

„Viisapoliitika puhul on ühise õigusaktide kogu loomine, eriti *acquis*' (14. juuni 1985. aasta Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni asjakohased sätted ja ühised konsulaarjuhised) konsolideerimise ja edasiarendamise kaudu, üks olulisemaid komponente „ühise viisapoliitika edasiarendamises osana mitmekihilisest süsteemist, mille eesmärk on siseriiklike õigusaktide ning kohalike konsulaaresinduste käitlemistoimingute edasise ühtlustamise tulemusena hõlbustada seaduslikku reisimist ja võidelda ebaseadusliku sisserändega", nagu see on määratletud dokumendis „Haagi programm: vabaduse, turvalisuse ja õiguse tugevdamine Euroopa Liidus."

4 Viisaeeskirja artikli 1 lõike 1 kohaselt kehtestatakse selles menetlused ja tingimused viisade andmiseks liikmesriikide territooriumi läbimiseks transiidi eesmärgil või kavandatud viibimiseks liikmesriikide territooriumil kestusega kuni kolm kuud kuuekuulise ajavahemiku jooksul; selle artikli lõige 2 täpsustab, et kolmandate riikide kodanikel peab liikmesriikide välispiiride ületamisel olema viisa.

5 Viisaeeskirja artikkel 2 sätestab:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) *kolmanda riigi kodanik* – isik, kes ei ole Euroopa Liidu kodanik asutamislepingu artikli 17 lõike 1 tähenduses;

2) *viisa* – liikmesriigi antud luba

a) liikmesriikide territooriumi läbimiseks transiidi eesmärgil või kavandatud viibimiseks liikmesriikide territooriumil kestusega kuni kolm kuud kuuekuulise ajavahemiku jooksul alates esimesest territooriumile sisenemise kuupäevast […];

[…]".

6 Viisaeeskirja artikli 14 lõige 1 sätestab:

„1. Ühtse viisa taotlemisel esitab taotleja:

a) reisi eesmärki tõendavad dokumendid;

[…]

d) teabe, mis võimaldab hinnata taotleja kavatsust lahkuda liikmesriikide territooriumilt enne taotletava viisa kehtivusaja lõppu.”

7 Viisaeeskirja artikkel 21 sätestab:

„1. Ühtse viisa taotluse läbivaatamisel tehakse kindlaks, kas taotleja täidab [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta muudetud määruse (EÜ) nr 562/2006, millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieeskirjad) (ELT L 105, lk 1)] artikli 5 lõike 1 punktides a, c, d ja e sätestatud sisenemise tingimusi, ning erilist tähelepanu pööratakse selle hindamisele, kas taotleja kujutab ebaseadusliku sisserände ohtu või ohtu liikmesriikide julgeolekule ning kas taotleja kavatseb lahkuda liikmesriikide territooriumilt enne taotletava viisa kehtivusaja lõppu.

2. Iga taotluse puhul tehakse kooskõlas [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määruse (EÜ) nr 767/2008, mis käsitleb viisainfosüsteemi (VIS) ja liikmesriikidevahelist teabevahetust lühiajaliste viisade kohta (VIS määrus) (ELT L 218, lk 60)] artikli 8 lõikega 2 ja artikliga 15 otsing viisainfosüsteemis. Liikmesriigid tagavad, et ekslike keeldumiste ja isikusamasuse tuvastamiste vältimiseks kasutatakse täielikult kõiki VIS määruse artiklis 15 sätestatud otsingukriteeriume. Liikmesriigid tagavad, et ekslike keeldumiste ja isikusamasuse tuvastamiste vältimiseks kasutatakse täielikult kõiki VIS määruse artiklis 15 sätestatud otsingukriteeriume.

3. Kontrollides, kas taotleja täidab sisenemise tingimusi, kontrollib konsulaat järgmist:

a) et esitatud reisidokument ei ole vale, võltsitud või järeletehtud;

b) taotleja põhjendusi kavandatud viibimise eesmärgi ja tingimuste kohta ning seda, kas tal on piisavalt elatusvahendeid nii kavandatud viibimise ajaks kui ka päritolu- või elukohariiki tagasipöördumiseks või transiidiks kolmandasse riiki, kuhu lubamises ta on kindel, või et ta saab selliseid vahendeid seaduslikul viisil omandada;

c) kas taotleja kohta on siseriiklikesse andmebaasidesse ja/või Schengeni infosüsteemi (SIS) sisestatud hoiatusteade sisenemise keelamiseks;

d) et taotlejat ei peeta ohuks ühegi liikmesriigi avalikule korrale, sisejulgeolekule või rahvatervisele Schengeni piirieeskirjade artikli 2 punkti 19 tähenduses või rahvusvahelistele suhetele, eelkõige kui tema kohta ei ole liikmesriikide siseriiklikesse andmebaasidesse kantud hoiatusteadet sisenemise keelamiseks samadel põhjustel;

e) kas taotlejal on vajaduse korral olemas piisav ja kehtiv reisi- ja tervisekindlustus.

4. Konsulaat kontrollib, kui see on asjakohane, eelmiste ja kavandatud viibimiste kestust, tegemaks kindlaks, et taotleja ei ole ületanud liikmesriikide territooriumil lubatud viibimise maksimaalset kestust, olenemata teise liikmesriigi välja antud siseriikliku pikaajalise viisa või elamisloa alusel lubatud võimalikest viibimistest.

5. Kavandatud viibimise ajaks ette nähtud elatusvahendeid hinnatakse vastavalt viibimise kestusele ja eesmärgile ning asjaomases liikmesriigis või asjaomastes liikmesriikides kehtivate säästumajutuse keskmiste toitlustus- ja majutushindade alusel, korrutades need viibitavate päevade arvuga, võttes aluseks liikmesriikide poolt Schengeni piirieeskirjade artikli 34 lõike 1 punkti c kohaselt kindlaks määratud võrdlussummad. Elatusvahendite piisavuse tõendusena võib samuti käsitada tõendeid ülalpidamise ja/või eramajutuse kohta.

6. Lennujaama transiidiviisa taotluse läbivaatamisel kontrollib konsulaat eelkõige järgmist:

a) et esitatud reisidokument ei ole vale, võltsitud või järeletehtud;

b) asjaomase kolmanda riigi kodaniku lähte- ja sihtkohta ning kavandatud reisiteekonna ja lennujaama transiidi vastavust;

c) reisi jätkumist lõppsihtkohta tõendavaid dokumente.

7. Taotluse läbivaatamine põhineb eelkõige esitatud dokumentide ehtsusel ja usaldusväärsusel ning taotleja avalduste õigsusel ja usaldusväärsusel.

8. Taotluse läbivaatamise käigus võib konsulaat põhjendatud juhtudel kutsuda taotleja vestlusele ja nõuda täiendavaid dokumente.

9. Eelnev viisa andmisest keeldumine ei põhjusta automaatset keeldumist uue taotluse alusel. Uut taotlust hinnatakse kogu kättesaadava teabe põhjal.”

8 Viisaeeskirja artiklis 34 on sätestatud:

„1. Viisa tühistatakse, kui selgub, et selle andmise ajal ei olnud täidetud viisa andmise tingimused, eelkõige juhul, kui on tõsine põhjus arvata, et viisa on omandatud pettuse teel. Üldjuhul tühistavad viisa selle andnud liikmesriigi pädevad asutused. Viisa võivad tühistada teise liikmesriigi pädevad asutused, teavitades sellest viisa andnud liikmesriigi ametiasutusi.

2. Viisa tunnistatakse kehtetuks, kui selgub, et selle andmiseks vajalikud tingimused ei ole enam täidetud. Üldjuhul tunnistavad viisa kehtetuks selle andnud liikmesriigi pädevad asutused. Viisa võivad kehtetuks tunnistada teise liikmesriigi pädevad asutused, teavitades sellest viisa andnud liikmesriigi ametiasutusi.

3. Viisa võib kehtetuks tunnistada viisaomaniku taotlusel. Viisa andnud liikmesriigi pädevaid asutusi teavitatakse sellisest kehtetuks tunnistamisest.

4. Kui viisaomanik ei suuda piiril esitada üht või enamat artikli 14 lõikes 3 osutatud täiendavat dokumenti, ei too see automaatselt kaasa otsust viisa tühistamise või kehtetuks tunnistamise kohta.

5. Kui viisa tühistatakse või tunnistatakse kehtetuks, lüüakse sellele tempel „TÜHISTATUD” või „KEHTETUKS TUNNISTATUD” ning viisakleebise optiliselt muutuv element, peidetud kujutisega turvaelement ja nimetus „viisa” muudetakse kehtetuks, kriipsutades need läbi.

6. Otsus viisa tühistamise või kehtetuks tunnistamise kohta ning selle põhjused edastatakse taotlejale VI lisas esitatud standardvormi kasutades.

7. Viisaomanikul, kelle viisa on tühistatud või kehtetuks tunnistatud, on õigus otsus vaidlustada, välja arvatud juhul, kui viisa tunnistati kehtetuks tema taotlusel vastavalt lõikele 3. Kaebus esitatakse tühistamise või kehtetuks tunnistamise kohta otsuse teinud liikmesriigi vastu kooskõlas nimetatud

liikmesriigi siseriikliku õigusega. Liikmesriigid teavitavad taotlejaid sellest, millist menetlust vaidlustamise korral kasutatakse, nagu see on täpsustatud VI lisas.

8. Teave tühistatud või kehtetuks tunnistatud viisa kohta sisestatakse viisainfosüsteemi vastavalt VIS määruse artiklile 13."

9 Viisaeeskirja artikli 58 lõikest 5 tuleneb, et artikli 34 lõikeid 6 ja 7 kohaldatakse alates 5. aprillist 2011. Viisasid käsitlevad ühised konsulaarjuhised diplomaatilistele ja konsulaaresindustele (EÜT 2005, L 326, lk 1) 5. jao punkt 2.4 nägi ajavahemikus 2. aprillist 2010, s.o viisaeeskirja jõustumise kuupäev, kuni 5. aprillini 2011 ette viisa andmisest keeldumise korral lepinguosalise siseriiklikus õiguses ette nähtud õiguskaitsevahendite kasutamise.

Raamotsus 2002/946/JSK

10 Nõukogu 28. novembri 2002. aasta raamotsuse, millega tugevdatakse karistusõiguslikku raamistikku, et tõkestada ebaseaduslikule piiriületamisele, läbisõidule ja elamisele kaasaaitamist (EÜT L 328, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 61), artikli 1 lõige 1 sätestab, et iga liikmesriik võtab vajalikud meetmed tagamaks, et nõukogu 28. novembri 2002. aasta direktiivi 2002/90/EÜ, millega määratletakse kaasaaitamine ebaseaduslikule piiriületamisele, läbisõidule ja elamisele (EÜT L 328, lk 17; ELT eriväljaanne 19/06, lk 64), artiklites 1 ja 2 määratletud õigusrikkumise eest karistatakse tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate kriminaalkaristustega, mis võivad hõlmata väljaandmist.

11 Raamotsuse artikli 4 lõike 1 punkti a kohaselt võtab iga liikmesriik vajalikud meetmed, et kehtestada oma jurisdiktsioon artikli 1 lõikes 1 osutatud õigusrikkumiste üle, mis on toime pandud osaliselt või tervikuna selle liikmesriigi territooriumil.

12 Nimetatud raamotsuse artikli 7 lõige 1 näeb ette:

„Kui liikmesriigile teatatakse artikli 1 lõikes 1 osutatud õigusrikkumisest, millega rikutakse teise liikmesriigi õigusakte välismaalaste piiriületamise ja elamise kohta, teatab ta sellest kõnealusele liikmesriigile."

Direktiiv 2002/90

13 Direktiivi 2002/90 artikli 1 lõige 1 sätestab:

„Iga liikmesriik näeb ette asjakohased karistused:

a) iga isiku suhtes, kes tahtlikult aitab isikul, kes ei ole liikmesriigi kodanik, siseneda liikmesriigi territooriumile või läbida see neid asjaomase liikmesriigi seadusi rikkudes, mis käsitlevad välismaalaste piiriületamist või läbisõitu;

b) iga isiku suhtes, kes majandusliku kasu nimel tahtlikult aitab isikul, kes ei ole liikmesriigi kodanik, elada liikmesriigi territooriumil neid asjaomase liikmesriigi seadusi rikkudes, mis käsitlevad välismaalaste elamist."

14 Selle direktiivi artikli 3 kohaselt võtab iga liikmesriik vajalikud meetmed, et tagada artiklites 1 ja 2 osutatud õigusrikkumiste suhtes tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate karistuste rakendamine.

Direktiiv 2008/115/EÜ

15 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (ELT L 348, lk 98) artikkel 3 sätestab:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

2) *ebaseaduslik riigisviibimine* – kolmanda riigi kodaniku viibimine liikmesriigi territooriumil, kui ta ei vasta või enam ei vasta Schengeni piirieeskirjade artiklis 5 sätestatud sisenemise tingimustele või muudele asjaomasesse liikmesriiki sisenemise, selles viibimise või elamise tingimustele;

[…]”.

Siseriiklik õigus

16 Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (seadus välismaalaste viibimise, töötamise ning integratsiooni kohta Saksamaa Liitvabariigi territooriumil, edaspidi „Aufenthaltsgesetz”) sätestab § 4 lõike 1 punktis 1:

„Välismaalastel on liitvabariigi territooriumile sisenemiseks ja seal viibimiseks vaja viibimisalust, välja arvatud juhul, kui Euroopa Liidu õigus või säte näeb ette teisiti või kui viibimisõigus tuleneb 12. septembril 1963 sõlmitud Euroopa Majandusühenduse ja Türgi vahelisest assotsiatsioonilepingust (*Bundesgesetzblatt* 1964 II, lk 509) (EMÜ-Türgi vaheline assotsiatsioonileping). Viibimisaluse moodustab:

1) viisa […]”.

17 Aufenthaltsgesetzi § 95 sätestab karistuste kohta:

„1. Rahatrahviga või kuni üheaastase vangistusega karistatakse igaüht kes:

[…]

2) viibib liitvabariigi territooriumil viibimisaluseta § 4 lõike 1 esimese lause mõttes,

   a) kui talle on pandud kohustus lahkuda riigi territooriumilt,

   b) kui talle ei ole määratud ühtki lahkumise tähtaega või kui see tähtaeg on möödunud

   c) ja kui tema väljasaatmist ei ole peatatud,

3) siseneb liitvabariigi territooriumile § 14 lõike 1 punkti 1 või punkti 2 rikkudes,

[…]

6. Lõike 1 punktides 2 ja 3 vaadeldud juhtumite korral tuleb pettusega ähvarduse teel, korruptiivsel või salakokkuleppe teel saadud viibimisaluse kasutamine, või ebaõigete või puudulike andmete esitamine samastada ilma vajaliku viibimisaluseta tegutsemisega.”

18 Aufenthaltsgesetzi § 96 pealkirjaga „Ebaseaduslikule sisserändele kaasaaitamine” sätestab:

„1. Rahatrahviga või kuni viieaastase vangistusega karistatakse igaüht, kes õhutab teisi isikuid sooritama või aitab neil sooritada

1) § 95 lõike 1 punkti 3 või lõike 2 punkti 1 alapunkti a kohaselt karistatavat tegu, ja

a) saab sellest kasu või on talle sellist kasu lubatud või

b) tegutseb korduvalt või mitme välismaalase huvides või

2) § 95 lõike 1 punkti 1 või punkti 2, lõike 1a või lõike 2 punkti 1 alapunkti b või punkti 2 kohaselt karistatavat tegu ja saab või peaks saama sellest varalist kasu.

2. Vangistusega kuuest kuust kuni kümne aastani karistatakse igaüht, kes lõikes 1 märgitud juhtudel

1) tegutseb majandusliku kasu nimel;

2) tegutseb niisuguste tegude toimepanemiseks moodustatud kuritegeliku ühenduse raames,

[…]

4. Lõike 1 punkti 1 alapunkti a ja punkti 2, lõike 2 punkte 1, 2 ja 5 ning lõiget 3 kohaldatakse isiku suhtes, kes rikub välismaalaste Euroopa Liidu liikmesriikide või mõne Schengeni riigi territooriumile sisenemist ning seal viibimist käsitlevaid sätteid, kui

1) need sätted vastavad § 95 lõike 1 punktide 2 ja 3 või lõike 2 punktis 1 viidatud õigusaktidele ja

2) kui teo toimepanija toetab välismaalast, kes ei ole Euroopa Liidu liikmesriigi või muu Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigi kodanik.

[…]”.

19 Aufenthaltsgesetzi § 97 lõige 2 pealkirjaga „Surmaga lõppevale ebaseaduslikule sisserändele kaasaaitamine; Majandusliku kasu nimel organiseeritud kuritegeliku ühenduse raames ebaseaduslikule sisserändele kaasaaitamine” sätestab:

„Vangistusega ühest aastast kuni kümne aastani karistatakse igaüht, kes § 96 lõikes 1 märgitud juhtudel, või vajadusel koostoimes § 96 lõikega 4, tegutseb majandusliku kasu nimel selliste tegude toimepanemiseks loodud kuritegeliku ühenduse raames.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

20 M. K. Vo, kes on Vietnami kodanik, anti Saksamaal kohtu alla kriminaalmenetluse raames, mis puudutab ebaseaduslikule sisserändele kaasaaitamist. Selle tulemusena mõistis Landgericht Berlin talle liitkaristusena neli aastat ja kolm kuud vabadusekaotust osalemise eest neljas õigusrikkumises, mis puudutasid ebaseaduslikule sisserändele kaasaaitamist majandusliku kasu nimel ja kuritegeliku ühenduse raames.

21 Kaebealune kuulus Vietnami organiseeritud kuritegelikesse ühendustesse, mis aitasid Vietnami kodanikel ebaseaduslikult Saksamaale siseneda.

22 Üks selline ühendus *modus operandi* seisenes selles, et nad panid Vietnamis asuva Ungari Suursaatkonna uskuma, et Vietnami kodanikud kuuluvad 20–30 inimesest koosnevasse turismigruppi, kuigi tegelik eesmärk oli viia nimetatud isikud 11 000–15 000 USA dollari eest Euroopa Liidu territooriumile. Kahtluste hajutamiseks toimusid reisid esimestel päevadel vastavalt turismiprogrammile, seejärel veeti nimetatud isikud varem koostatud plaani kohaselt erinevatesse sihtriikidesse, peamiselt Saksamaale.

23 Teine ühendus kasutas ära asjaolu, et Rootsi Kuningriik lubas Vietnami kodanikel viibida mõned kuud Schengeni alas marjade korjamiseks antud tööviisa alusel. Viisade taotlemisel kinnitati pädevates ametiasutustes, et viisataotlejad soovivad asuda tööle. Tegelikult sõitsid nimetatud Vietnami kodanikud edasi Saksamaale. M. K. Vo'd süüdistati selles, et ta aitas sellisele tegevusele kaasa, saades oma teenuste eest iga kord vastutasuks 500–2000 eurot.

24 Mõned Vietnami kodanikud avastati Saksamaa territooriumil, kui nad otsisid võimalust seal end sisse seada ja tööle asuda.

25 Landgericht Berlin mõistis kaebealuse neljal korral süüdi ebaseaduslikule sisserändele kaasaaitamises majandusliku kasu nimel ja kuritegeliku rühmituse raames Aufenthaltsgesetzi § 97 lõike 2 mõttes koostoimes selle seaduse § 96 lõike 1 punkti 1 alapunktidega a ja b, § 95 lõike 1 punktiga 3, § 96 lõike 1 punktiga 2 ja § 95 lõike 1 punktiga 2.

26 Selleks et tegu oleks õigusrikkumisega, peavad nimetatud kohtu sõnul riiki sisenenud isikud riigi territooriumile sisenema või seal viibima ebaseaduslikult. Asjaolu, et neil isikutel oli viisa formaalselt olemas, ei takista kaasaaitaja suhtes sanktsioonide kehtestamist, kuna viibimisaluse saamine pettuse teel valeandmeid kasutades võrdub viibimisaluse puudumisega.

27 Kaebealune esitas Landgericht Berlini süüdimõistva otsuse peale Bundesgerichtshofile kassatsioonkaebuse, viidates muid täpsustusi tegemata materiaalõigusnormi rikkumisele.

28 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et Aufenthaltsgesetzi § 95 lõikes 6 sätestatud tingimused on täidetud, kuna isikud, kelle sisserändele kaasaaitamine toimus, valetasid Ungari ja Rootsi Suursaatkondade töötajatele teadlikult, kui kinnitasid, et soovivad siseneda Schengeni alasse turismireisi või seal ajutiselt töötamise eesmärgil, kuigi tegelikult kavatsesid nad algusest peale minna Saksamaale, mis oleks välistanud neile viisade andmise, kuna viisad väljastati üksnes seetõttu, et vastutavaid ametnikke eksitati.

29 Neil asjaoludel otsustas Bundesgerichtshof menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas määruse [nr 810/2009] artiklite 21 ja 34 sätteid, mis reguleerivad ühtse viisa andmist ja tühistamist, tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui siseriiklikud sätted muudavad välismaalaste ebaseaduslikule sisserändele kaasaaitamise kriminaalkorras karistatavaks juhtudel, kui ebaseaduslikult riiki toimetatud isikud omavad küll viisat, kuid see on saadud pettuse teel, eksitades teise liikmesriigi pädevat asutust reisi tegelikust eesmärgist?"

Kiirmenetluse analüüs

30 Bundesgerichtshof taotles eelotsusetaotluse lahendamist kodukorra artiklis 104b ette nähtud kiirmenetluses.

31 Nimetatud kohus põhjendas oma taotlust sellega, et M. K. Vo, kellele on mõistetud nelja aasta ja kolme kuu pikkune vanglakaristus ebaseaduslikule sisserändele kaasaaitamise eest majandusliku kasu saamise eesmärgil ja kuritegeliku ühenduse raames, on viibinud alates 1. jaanuarist 2011 katkematult eelvangistuses ning kui Euroopa Kohus peaks eelotsuse küsimusele vastama jaatavalt, langeks ära M. K. Vo suhtes kriminaalkaristuse kohaldamise alus ja tema kinnipidamine oleks seega alusetu.

32 Ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja olles ära kuulanud kohtujuristi seisukoha, otsustas Euroopa Kohtu teine koda rahuldada eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotluse lahendada eelotsusetaotlus kiirmenetluses.

Eelotsuse küsimus

33 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma küsimuses selgitust sisuliselt selle kohta, kas viisaeeskirja artikleid 21 ja 34 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus siseriiklikud sätted, mis muudavad ebaseaduslikule sisserändele kaasaaitamise kriminaalkorras karistatavaks juhtudel, kui riiki sisenenud isikutel, kes on kolmandate riikide kodanikud, on viisa, mille nad on saanud pettuse teel, eksitades viisa väljastanud liikmesriigi pädevaid ametiasutusi oma reisi tegelikust eesmärgist, ning kui seda viisat ei ole eelnevalt tühistatud.

34 Esmalt tuleb märkida, et vastavalt ELTL artiklile 67 kuulub viisaeeskirjadega välispiiride ületamist ja viisade väljastamisega seotud menetlusi ja tingimusi käsitlevate meetmete võtmine vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala moodustamise eesmärkide hulka.

35 Viisaeeskirja eesmärk on selle põhjenduse 3 kohaselt mitmekihilise süsteemi loomine, mille eesmärk on siseriiklike õigusaktide ning kohalike konsulaaresinduste käitlemistoimingute edasise ühtlustamise tulemusena hõlbustada seaduslikku reisimist ja võidelda ebaseadusliku sisserändega.

36 Viisaeeskirjaga taotletav ühtlustamine Schengeni *acquis*' kohaldamisel puudutab lühiajalisi viisasid.

37 Viisaeeskirja artikli 21 lõige 1 sätestab, et ühtse viisa taotluse läbivaatamisel teeb pädev konsulaat kindlaks, kas taotleja täidab Schengeni piirieeskirjade artikli 5 lõike 1 punktides a, c, d ja e sätestatud sisenemise tingimusi, ning erilist tähelepanu pööratakse selle hindamisele, kas taotleja kujutab ebaseadusliku sisserände ohtu või ohtu liikmesriikide julgeolekule ja kas taotleja kavatseb lahkuda liikmesriikide territooriumilt enne taotletava viisa kehtivusaja lõppu.

38 Viisaeeskirja artikli 34 kohaselt viisa tühistatakse, kui on tõsine põhjus arvata, et viisa on omandatud pettuse teel. Üldjuhul tühistavad viisa selle andnud liikmesriigi pädevad asutused, kuid viisa võivad tühistada ka teise liikmesriigi pädevad asutused, teavitades sellest viisa andnud liikmesriigi ametiasutusi.

39 Selle mõte, et ühe liikmesriigi, mis ei ole viisa väljastanud liikmesriik, pädevad ametiasutused võivad otsustada viisa tühistamise üle, on lahendada olukordi, kus reisi alustamisel osutub viisa kehtetuks või tühiseks, kuna see on saadud pettuse teel või kuna selle väljastamise tingimused ei olnud täidetud.

40 Sellegipoolest, kui tühistamine on põhimõtteliselt selle väljastanud liikmesriigi ametiasutuste jaoks kohustuslik, näib teise liikmesriigi ametiasutustel olevat selles osas valikuvabadus, nagu näitab liidu seadusandja poolt verbi „võima" kasutamine.

41 Selle asjaolu tõttu tuleb kontrollida, kas niisugused siseriiklikud sätted, mis muudavad ebaseaduslikule sisserändele kaasaaitamise kriminaalkorras karistatavaks, võivad süüteokoosseisu moodustavate tunnustena arvesse võtta riiki sisenenud isikute ebaseaduslikku sisenemist ja seal viibimist, kui neile antud viisasid ei ole eelnevalt tühistatud.

42 Viisaeeskiri reguleerib viisade väljastamise, tühistamise või kehtetuks tunnistamise tingimusi, kuid see ei näe ette nende reeglite rikkumise eest kriminaalkaristusi. Küll aga sisaldab viisaeeskirja I lisas asuv viisataotluse vorm välja, milles teavitatakse taotlejat, et valeandmete esitamisel tühistatakse juba antud viisa ning teda võidakse võtta vastutusele.

43 Lisaks kohustab raamotsuse 2002/946/JSK artikli 1 lõige 1 ja artikli 4 lõike 1 punkt a ning direktiivi 2002/90 artikli 1 lõige 1 ja artikkel 3 iga liikmesriiki võtma vajalikke meetmeid, et tagada osutatud õigusrikkumiste suhtes tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate karistuste rakendamine ning kehtestada oma jurisdiktsioon osutatud õigusrikkumiste üle, mis on toime pandud osaliselt või tervikuna selle liikmesriigi territooriumil.

44 Eelnevatest punktidest nähtub, et see, kui liikmesriik algatab kriminaalmenetluse isiku suhtes, kes on kohaldatavaid sätteid rikkudes teadlikult aidanud kolmanda riigi kodanikul tungida selle liikmesriigi territooriumile, ei ole vastuolus liidu õigusega, vaid selle õiguse kohaselt on asjaomasel liikmesriigil otsene kohustus selline menetlus algatada.

45 Liikmesriigid on teatud mõttes silmitsi kahe kohustustega: esiteks, mitte tegutseda viisaomanike liikumist takistaval viisil enne, kui need viisad ei ole nõuetekohaselt tühistatud. Teiseks, näha ette ja rakendada tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi selliste rikkumiste toimepanijate suhtes, mis on nimetatud raamotsuses 2002/946/JSK ja direktiivis 2002/90.

46 Neid tingimusi tuleb täita, andes liidu õiguse sätetele täieliku õigusmõju (vt selle kohta 9. märtsi 1978. aasta otsus kohtuasjas 106/77: Simmenthal, EKL 1978, lk 629, punkt 24, ning 22. juuni 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-188/10 ja C-189/10: Melki ja Abdeli, EKL 2010, lk I-5667, punkt 43). Vajadusel on siseriiklike kohtute ülesanne otsida vastavaid praktilisi lahendusi normide puhul, mille kohaldamine võib seada ohtu liidu õigusnormide tõhususe ja järjepidevuse.

47 Seega, kuna kriminaalmenetlusega võib olemuslikult kaasneda uurimise konfidentsiaalsus ja otsuste kiireloomulisus, ei saa see alati olla kooskõlas nõudega, et pädevad ametiasutused peavad viisa eelnevalt tühistama.

48 Eeltoodut arvesse võttes tuleb esitatud küsimusele vastata, et määruse nr 810/2009 artikleid 21 ja 34 tuleb tõlgendada nii, nendega ei ole vastuolus siseriiklikud sätted, mis muudavad ebaseaduslikule sisserändele kaasaaitamise kriminaalkorras karistatavaks juhtudel, kui riiki sisenenud isikutel, kes on kolmandate riikide kodanikud, on viisa, mille nad on saanud pettuse teel, eksitades viisa väljastanud liikmesriigi pädevaid ametiasutusi oma reisi tegelikust eesmärgist, ning kui viisat ei ole eelnevalt tühistatud.

Kohtukulud

49 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määruse (EÜ) nr 810/2009, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri, artikleid 21 ja 34 tuleb tõlgendada nii, nendega ei ole vastuolus siseriiklikud sätted, mis muudavad ebaseaduslikule sisserändele kaasaaitamise kriminaalkorras karistatavaks juhtudel, kui riiki sisenenud isikutel, kes on kolmandate riikide kodanikud, on viisa, mille nad on saanud pettuse teel, eksitades viisa väljastanud liikmesriigi pädevaid ametiasutusi oma reisi tegelikust eesmärgist, ning kui viisat ei ole eelnevalt tühistatud.

Allkirjad